

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99?find=1&text=%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%85#w1_1 (дата звернення: 05.05.2023).

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності / переклад з англ. за ред. С.Ф. Голова. К.: ФПБАУ, 2005. 578 с.

Кірсанова В.В.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку, аналізу і аудиту

Дудко Д.І.,

студентка 4 курсу, інституту економіки та менеджменту,
кафедри обліку, аналізу і аудиту

Національний університет «Одеська політехніка»

м. Одеса

ВИМОГИ ДО ПЕРЕОЦІНКИ ЗАПАСІВ ЗА НП(С)БО ТА МСБО

Запаси є одними з базових ресурсів підприємства і необхідною умовою діяльності. Обґрунтована стратегія управління запасами позитивно впливає на розвиток організації. Для розробки такої стратегії необхідно мати повну, достовірну, своєчасну інформацію про стан, рух, структуру, ефективність використання запасів.

Запаси, згідно НП(С)БО 9 «Запаси» [1] та МСБО 2 «Запаси» [2] є активами підприємства, інформація про які відображається у другому розділі активу Балансу «Оборотні активи».

Основними завданнями обліку запасів є:

- розробка інформаційного забезпечення необхідною управлінською інформацією менеджменту підприємства;
- детальне спостереження та контроль за обігом запасів;
- з'ясування вартості запасів, як підґрунтя для прийняття рішень стосовно списання з Балансу в результаті використання, реалізації або уцінки.

Центральним питанням в обліку запасів є методичні аспекти оцінки запасів. Обидва стандарти мають схожі положення щодо визначення вартості запасів при визнанні, вибутті, оцінки на дату балансу.

Оцінка запасів на дату балансу має безпосередній вплив на показники фінансової стійкості підприємства, використовуються при оцінці ділової

активності. Це пояснює актуальність та доречність використання інструментів переоцінки запасів, розробку методичних засад відображення операцій переоцінки запасів, документів внутрішньої звітності для створення підґрунтя для формування та доказовості професійного судження обліковців з приводу необхідності переоцінки запасів. У таблиці 1 наведено порівняння положень щодо переоцінки запасів за НП(С)БО та МСФЗ.

Таблиця 1 **Порівняння положень щодо переоцінки запасів за НП(С)БО та МСФЗ**

Критерії	НП(С)БО 9	МСБО 2
Оцінка запасів на дату балансу	Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації (п.24)	Запаси оцінюються за меншою з таких двох величин: собівартість та чиста вартість реалізації (п.9)
Умови уцінки	Запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна знизилась або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду (п.25)	Собівартість запасів не може бути відшкодована, якщо ці запаси пошкоджені, якщо вони повністю або частково застаріли або ціна їх продажу знизилася (п.28)
Відображення в обліку	Сума, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації, та вартість повністю втрачених (зіпсованих або тих, що не вистачає) запасів списуються на витрати звітного періоду (п.27)	Сума будь-якого часткового списання запасів до їх чистої вартості реалізації та всі втрати запасів повинні визнаватися витратами періоду, в якому відбувається часткове списання або збиток (п.34)
Умови дооцінки	Якщо чиста вартість реалізації тих запасів, що раніше були уцінені та є активами на дату балансу, надалі збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше суми попереднього зменшення, визнається інший операційний дохід із збільшенням вартості цих запасів (п.28)	Якщо тих обставин, які раніше спричинили часткове списання запасів нижче собівартості, більше немає, або якщо є чітке свідчення збільшення чистої вартості реалізації внаслідок зміни економічних обставин, сума часткового списання сторнується так, що новою балансовою вартістю є нижча з оцінок - собівартість або переглянута чиста вартість реалізації.(п.33)

Джерело: [1, 2]

НП(С)БО та МСБО передбачають, як правило, списання до чистої вартості реалізації на індивідуальній основі (п.29 МСБО, п.26 НП(С)БО). У кожному наступному періоді проводиться нова оцінка чистої вартості реалізації(п.33 МСБО).

Аналіз вимог до розкриття інформації про запаси в примітках до фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами показує їх майже повну ідентичність (див. табл. 2).

Таблиця 2 Порівняння вимог щодо розкриття інформації у фінансовій звітності за НП(С)БО та МСБО

НП(С)БО 9	МСБО 2
29. У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про:	6. У фінансовій звітності слід розкривати:
методи оцінки запасів;	а) облікові політики, прийняті для оцінки запасів, включаючи використані формули собівартості;
балансову (облікову) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп;	б) загальну балансову вартість запасів та балансову вартість згідно з класифікаціями, прийнятими для суб'єкта господарювання;
балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації;	в) балансову вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж
суму запасів, визнаних витратами протягом періоду;	г) суму запасів, визнаних як витрати протягом періоду;
суму часткового списання вартості запасів до чистої вартості їх реалізації, визнану витратами,	г) суму будь-якого часткового списання запасів, визнану як витрати протягом періоду згідно з параграфом 34;
суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів відповідно до пункту 28 цього Національного положення (стандарту).	д) суму будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнану як зменшення суми запасів, яка визнана як витрати періоду згідно з параграфом 34;
	е) обставини або події, що спричинили сторнування часткового списання запасів згідно з параграфом 34;
балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу.	є) балансову вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань.

Джерело: [1,2]

МСБО 2 потребують розкриття облікової політики щодо оцінки запасів, що досить нечасто зустрічається у звітності українських підприємств. Також НП(С)БО 9 у відмінності від МСБО 2 не потребують розкриття обставин, що спричинили сторнування списання запасів.

МСБО 2 зазначаються, що попередні оцінки чистої вартості реалізації базуються на найбільш достовірних фактах, які були на момент здійснення попередніх оцінок очікуваної суми реалізації запасів. При цих попередніх оцінках беруть до уваги коливання ціни або собівартості, безпосередньо пов'язані з подіями, які відбуваються після закінчення періоду, тією мірою, наскільки такі події підтверджують умови, що існували на кінець періоду. Попередні оцінки чистої вартості реалізації враховують також призначення, для якого утримують запаси. (п.30,31 МСБО). Ці положення дозволяють розробити вимоги до розробки аналітичних форм та внутрішньої звітності, що дозволяють обґрунтовано проводити уцінку (дооцінку у межах попередньої уцінки) запасів, а саме відображати перелік ідентифікованих одиниць запасів, вартість одиниці запасів, загальну вартість, відображати динаміку оновлення запасів за періодами часу

(звітності), посилання щодо методу оцінки вибуття запасів, дані щодо останньої проведеної інвентаризації(що підтверджують вартість залишків запасів на складі), призначення запасів, умови проведення уцінки (дооцінки в межах попередньої уцінки). Така інформація повинна відображати у динаміці за обраний підприємством період часу [1].

Напрямом подальших досліджень є розробка методичних засад, щодо визначення резервів знецінення запасів і відображення їх в обліку, що передбачається положеннями МСФЗ.

Список використаних джерел

1. НП(С)БО 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246/ Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.
2. МСБО №2 «Запаси». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU17029>.

Крупка Я.Д.,

д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ОБЛІКОВІ ПРИНЦИПИ ЩОДО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У даний час вітчизняні підприємства потребують ефективних заходів з економічної безпеки. Особливо гостро постала ця проблема в умовах воєнного стану, російської агресії, коли виникли великі загрози фізичного знищення бізнесу, необхідності його переорієнтації, перебазування у більш віддалені регіони, подалі від фронту. Значні ризики виникають через розірвані економічні зв'язки, переорієнтацію вітчизняного бізнесу на західні ринки поставки сировини і збуту продукції.

Для безпечної, ефективної діяльності особливе значення має облікова інформація, що має бути відповідним чином захищена і використовуватись для прийняття управлінських рішень з метою забезпечення безперервної діяльності, вирішення стратегічних завдань власниками та менеджерами.

Кожне підприємство повинне мати власну концепцію економічної безпеки. Серед інших питань, нею має бути чітко визначено ряд завдань, що стосуються безпекового характеру щодо облікової та звітної інформації. Головні з них:

- облікова інформація повинна використовуватись для попередження небажаних зовнішніх та внутрішніх загроз стосовно забезпечення